

מיפוי המבחן בעברית לכיתה ח', תשע"ד (2014)

טור א'

שאלות המבחן לפי חלוקה לנושאים	
שאלות המבחן	הנושא
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20	הבנת הנקרא
24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32	לשון ומטה-לשון
9, 10, 11, 21, 22, 23, 31, 33	הבעה בכתב
8, 12, 20, כ	

בטבלה שלהלן מוצגות השאלות העוסקות בהבנת הנקרא לפי סוג הטקסט (הסוגה) ולפי ממד ההבנה.

השאלות בהבנת הנקרא לפי סוג הטקסט (הסוגה) ולפי ממד ההבנה			
ממד ההבנה	סוג הטקסט		
	שימושי	מידע	טיעון/שכנוע
איתור מידע	24, 28, 30	14, 15, 16	3, 6
פרשנות והיסק	25, 26, 27	13, 17, 18	1, 2, 4, 5, 7
יישום הערכה וביקורת	29, 32	19, 20	8

טור ב'

שאלות המבחן לפי חלוקה לנושאים

שאלות המבחן	הנושא
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19	הבנת הנקרא
24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32	לשון ומטה-לשון
9, 10, 11, 20, 21, 22, 31, 33	הבעה בכתב
כ8, 19, כ23	

בטבלה שלהלן מוצגות השאלות העוסקות בהבנת הנקרא לפי סוג הטקסט (הסוגה) ולפי ממד ההבנה.

השאלות בהבנת הנקרא לפי סוג הטקסט (הסוגה) ולפי ממד ההבנה

סוג הטקסט			ממד ההבנה
שימושי	טיעון/שכנוע	מידע	
24, 28, 30	14, 17	2, 3, 4	איתור מידע
25, 26, 27	12, 13, 15, 16, 18	1, 5, 6	פרשנות והיסק
29, 32	19	7, 8	יישום הערכה וביקורת

הנושא: הבנת הנקרא, לשון ומטה-לשון

פרק ראשון: טקסט טיעון/שכנוע – מים מהברז לעומת מים הנמכרים בבקבוקים

טור א'	טור ב'	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תכנית הלימודים – עברית לביה"ס העל-יסודי
1	12	בשורות 6-8 כתוב: "אך למעשה בארץ רק חלק מהמים הנמכרים בבקבוקים מקורם במי מעיינות טבעיים, וחלק אחר מגיע מרשת המים העירונית לאחר שמסננים אותם או מוסיפים להם מינרלים". מדוע הכותבת מציינת עובדה זו?	ר"ב	פרשנות והיסק הבנת רעיונות שונים בטקסט (לרבות רעיונות המנוסחים בשלילה או המנוגדים לציפיות)	קריאה והבנה של טקסטים – עמידה על מטרת הכותב (עמ' 49) טכניקות או אסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא דלית פרטי מידע (עמ' 49) מסרים בטקסט הבאים בצורה גלויה או מתוחכמת סמויה (עמ' 52)
2	13	בשורות 14-15 כתוב: "... שתיית מים הנמכרים בבקבוקים עשויה למנוע נזק לבריאות, שיכול להיגרם מחומרים כימיים שמוסיפים למי הברז..." מי עשוי לטעון את הטענה הזו?	ר"ב	פרשנות והיסק הסקת מסקנות מן הטקסט כולו ומחלקים ממנו	מסרים בטקסט הבאים בצורה גלויה או מתוחכמת סמויה (עמ' 52)
3	14	על פי הטקסט, אנשים רבים מעדיפים לשתות מים הנמכרים בבקבוקים מאשר לשתות מי ברז, כי הם חושבים שמים הנמכרים בבקבוקים – (סמנו ✓ ליד שתי ההשלמות הנכונות).	סגור	איתור מידע איתור פרטים מפורשים (גלויים) בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים	מסרים בטקסט הבאים בצורה גלויה או מתוחכמת סמויה (עמ' 52) טכניקות או אסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא דלית פרטי מידע – (עמ' 49)
4	15	מהי המטרה העיקרית של כותבת הטקסט?	ר"ב	פרשנות והיסק הבנת הרעיון המרכזי בטקסט הבנת עמדתו של כותב הטקסט	קריאה והבנה של טקסטים – עמידה על מטרת הכותב (עמ' 49) הבנה גלובלית (עמ' 52) מסרים בטקסט הבאים בצורה גלויה או מתוחכמת סמויה (עמ' 52)

הנושא: הבנת הנקרא, לשון ומטה-לשון

פרק ראשון: טקסט טיעון/שכנוע – מים מהברז לעומת מים הנמכרים בבקבוקים

טור א'	טור ב'	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תכנית הלימודים – עברית לבית"ס העל-יסודי
5	16	איזו טענה מופיעה גם בטקסט "מים מהברז לעומת מים הנמכרים בבקבוקים" וגם בקטע נלווה א?	ר"ב	פרשנות והיסק מיזוג של פרטי מידע מן הטקסט המרכזי עם פרטי מידע מן הטקסטים הנלווים	מסרים בטקסט הבאים בצורה גלויה או מתוחכמת סמויה (עמ' 52) טכניקות או אסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא דליית פרטי מידע – (עמ' 49)
6	17	החברות המשווקות מים הנמכרים בבקבוקים פוגעות בסביבה. ציינו שני גורמים שונים לפגיעה זו: גורם אחד מהטקסט וגורם אחד מקטע נלווה ב.	פתוח	איתור מידע איתור פרטים מפורשים (גלויים) בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים	מסרים בטקסט הבאים בצורה גלויה או מתוחכמת סמויה (עמ' 52) טכניקות או אסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא דליית פרטי מידע – (עמ' 49)
7	18	בקטע נלווה א כתוב: "כך הציבור אינו מקבל תמורה נאותה..." מה הפירוש של המילה תמורה במשפט הזה?	ר"ב	פרשנות והיסק הבנת משמעות של מילים ושל צירופים מתוך ההקשר	עולם המושגים והלשון שמהם מורכב הטקסט (עמ' 52)
8	19	בבתי ספר רבים נמכרים מים בבקבוקים. האם לדעתכם יש להפסיק למכור את המים בבקבוקים בבתי ספר? נמקו את תשובתכם על פי הטקסט או על פי הקטעים הנלווים. כתבו 3-5 שורות.	פתוח	הערכה וביקורת יישום המידע שבטקסט והמסקנות העולות ממנו בהקשרים אחרים	תגובה על טקסט במישור העובדתי והרעיוני (עמ' 52-53) כתיבת נימוק/טיעון (עמ' 57-58)
9	20	קראו את הקטע שלפניכם. הפכו את המילים המסומנות בקטע מפעיל לסביל ומסביל לפעיל, והשלימו את המילים החסרות לפי הסדר שבקטע.	פתוח	לשון ומטה לשון פועל: פעיל, סביל, שם הפועל, זמני הפועל	המבנים הבסיסיים – הבניינים (עמ' 23) שילובים – פעיל-סביל (עמ' 66)

הנושא: הבנת הנקרא, לשון ומטה-לשון

פרק ראשון: טקסט טיעון/שכנוע – מים מהברז לעומת מים הנמכרים בבקבוקים

טור א'	טור ב'	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תכנית הלימודים – עברית לביה"ס העל-יסודי
10	21	בטבלה יש זוגות של מילים. סמנו ✓ במקומות המתאימים. אפשר לסמן יותר מ-✓ אחד בשורה אחת.	סגור	לשון ומטה לשון תצורה (שורש ותבנית) חלקי הדיבור: פועל, שם עצם, שם פעולה, שם תואר, כינוי, כינוי גוף, מילות יחס, מילות קישור אוצר מילים	מערכת הצורות: השורש (עמ' 22-23) משקלים קשרי משמעות בין מילים מבעד לשורש, מבעד לבניין, מבעד למשקל (עמ' 24) הנרדפות לסוגיה (עמ' 30) המבנים הבסיסיים – רכיבי המילים – שורש ותבנית (עמ' 23-36)
11	22	מהי המשמעות של המילה זעום בצירוף "מחיר זעום" (קטע נלווה א)?	פתוח	לשון ומטה לשון אוצר מילים הצירוף השמני: סמיכות, שם עצם ושם תואר (יידוע וריבוי)	עולם המושגים והלשון שמהם מורכב הטקסט (עמ' 52)

פרק שלישי: טקסט מידע – יש לנו זמן

טור א'	טור ב'	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תכנית הלימודים – עברית לבניה"ס העל-יסודי
13	1	מהו הנושא המרכזי של הטקסט?	ר"ב	פרשנות והיסק הבנת הנושא העיקרי	טיפולוגיה של טקסטים: עמידה על טיבו של טקסט (עמ' 48) יצירת הכללות (עמ' 51) בעיון בטקסט ראוי לעמוד על היבטים אלו: הנושא הנדון ... (עמ' 50)
14	2	כתבו דוגמה מהטקסט ליחידת זמן טבעית וליחידת זמן שיצר האדם.	פתוח	איתור מידע איתור פרטים מפורשים (גלויים) בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים	מסרים בטקסט הבאים בצורה גלויה (עמ' 52) טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא – דליית פרטי מידע (עמ' 49)
15	3	השלימו את החסר בטבלה על פי הטקסט.	פתוח	איתור מידע איתור פרטים מפורשים (גלויים) בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים ארגון אחר של פרטי המידע (שיבוץ מידע בטבלה)	טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא – דליית פרטי מידע (עמ' 49) מסרים בטקסט הבאים בצורה גלויה או מתוחכמת סמויה (עמ' 52)
16	4	סמנו ליד כל משפט אם הוא נכון או לא נכון על פי הטקסט או על פי המפה.	סגור	איתור מידע איתור פרטים מפורשים (גלויים) בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים	מסרים בטקסט הבאים בצורה גלויה או מתוחכמת סמויה (עמ' 52) טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא – דליית פרטי מידע (עמ' 49)

פרק שלישי: טקסט מידע – יש לנו זמן

טור א'	טור ב'	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תכנית הלימודים – עברית לביה"ס העל-יסודי
17	5	האם ייתכן שכשבעיר אחת ברוסיה השעה היא 10:00, בעיר אחרת ברוסיה השעה היא 15:00? נמקו את תשובתכם על פי הטקסט.	פתוח	פרשנות והיסק הבנת רעיונות שונים בטקסט	מסרים בטקסט הבאים בצורה גלויה או מתוחכמת סמויה (עמ' 52) טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא – דליית פרטי מידע (עמ' 49)
18	6	בשורות 52-54 כתוב: "בעידן הנוכחי, שבו מטוסים טסים מקצה אחד של העולם אל קצהו האחר בתוך כמה שעות ומכשירים המקושרים לוווינים מנווטים נסיעות ממקום למקום..." מדוע בחרה הכותבת לציין זאת?	ר"ב	פרשנות והיסק הסרת מסקנות מן הטקסט כולו ומחלקים ממנו הבנת תפקידם של אמצעים לשוניים-רטוריים	אמצעים רטוריים (עמ' 39, 67) בדיון ברטוריקה אפשר להיעזר גם באמצעים רטוריים (עמ' 51)
19	7	מדוע בחרה הכותבת לכתוב את המשפט הראשון בפנייה ישירה: "לכם", "הייתם" (שורות 1-3)?	פתוח	הערכה וביקורת הערכת לשון הטקסט וביקורת עליה (כגון התאמת הלשון לסוגה ולמטרות הכותב)	אמצעים רטוריים (עמ' 39, 67) בדיון ברטוריקה אפשר להיעזר גם באמצעים רטוריים (עמ' 51)
20	8	באחת הערים הגדולות בעולם הוחלט להכריז על "יום ללא שעון". ביום הזה לא ישתמשו התושבים בשעונים במשך 24 שעות. מה דעתכם על החלטה זו? נמקו את תשובתכם על פי הטקסט. כתבו 3-5 שורות.	פתוח	הערכה וביקורת יישום המידע שבטקסט והמסקנות העולות ממנו בהקשרים אחרים	תגובה על טקסט במישור העובדתי והרעיוני (עמ' 52-53) כתיבת טיעון/נימוק (עמ' 57-58)

פרק שלישי: טקסט מידע – יש לנו זמן

טור א'	טור ב'	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תכנית הלימודים – עברית לבניה"ס העל-יסודי
21	9	כתבו במילים את המספרים שבסוגריים.	פתוח	לשון ומטה לשון שם המספר: מספר מונה (לצורך מניה, לצורך ציון תאריכים ולציון הסתמיות)	מערכת הצורות: שם המספר (עמ' 22-24)
22	10	סמנו את התשובה הנכונה. הקשר בין המילה נָסַע ובין המילה נְסִיעָה , הוא כמו הקשר בין המילים –	ר"ב	לשון ומטה לשון תצורה (שורש ותבנית) חלקי הדיבור: פועל, שם עצם, שם פעולה, שם תואר, כינוי, כינוי גוף, מילות יחס, מילות קישור	השורשים לגזירותיהם בבנייני הפועל ובמשקלי השם – זיהוי וניתוח (עמ' 24) קשרי משמעות בין מילים מבעד לשורש (עמ' 24) שמות הפעולה וקשריהם לפועל (עמ' 24)
23	11	הפכו את הצירופים שמתחת לקווים לצירופים מיוזעים (שיש בהם ה' היידוע) כך שיתאימו למשפטים שבפסקה.	פתוח	לשון ומטה לשון הצירוף השמני: סמיכות, שם עצם ושם תואר (יידוע וריבוי)	המבנים הבסיסיים – דרכי היידוע (עמ' 36) תקינות (בצירופי סמיכות – יידוע וריבוי) – (עמ' 37) תחביר: התאם, ריבוי, יידוע של צירופי סמיכות (עמ' 66)

פרק רביעי: טקסט שימושי – שינה בקרב בני נוער – כיצד תשובו לשגרה לאחר חופשה?

טור א'	טור ב'	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תכנית הלימודים – עברית לבניה"ס העל-יסודי
24	24	הרגלי השינה של חלק מבני הנוער משתנים בגיל ההתבגרות בגלל שני גורמים מרכזיים. מהם שני הגורמים?	פתוח	איתור מידע איתור פרטים מפורשים (גלויים) בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים	מסרים בטקסט הבאים בצורה גלויה או מתוחכמת סמויה (עמ' 52) טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא – דליית פרטי מידע (עמ' 49)
25	25	מה מתואר בפסקה השנייה בטקסט בנוגע לחלק מבני הנוער?	ר"ב	פרשנות והיסק הבנת רעיונות שונים בטקסט מיון פרטי מידע ויצירת קטגוריות (הכללה)	מסרים בטקסט הבאים בצורה גלויה או מתוחכמת סמויה (עמ' 52) טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא – דליית פרטי מידע (עמ' 49) יצירת הכללית (עמ' 51)
26	26	בסוף הפסקה השנייה כתוב: "... בימי הלימודים אין הדבר כך..." למה הכוונה במשפט הזה?	ר"ב	פרשנות והיסק הבנת תפקידיהם של אמצעים לשוניים-רטוריים הבנת קשרים לוגיים שאינם גלויים בין משפטים ובין פסקות בטקסט	דיון במבנה הלוגי של הטקסט ובקישוריות (עמ' 51) שילוב הידע הלשוני בהבנה ובהבעה (עמ' 42)
27	27	לשם מה הכותבת מביאה את הדוגמות "אווריר", "מזון" ו"מים" במשפט הפותח את הפסקה שכותרתה "מהן ההשלכות של חוסר שינה?"	ר"ב	פרשנות והיסק הבנת רעיונות שונים בטקסט הבנת תפקידיהם של אמצעים לשוניים-רטוריים	זיהוי מסרים (עמ' 52) קריאה והבנה של טקסטים – עמידה על מטרת הכותב (עמ' 49) בדיון ברטוריקה אפשר להיעזר באמצעים רטוריים (עמ' 51)

פרק רביעי: טקסט שימושי – שינה בקרב בני נוער – כיצד תשובו לשגרה לאחר חופשה?

טור א'	טור ב'	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תכנית הלימודים – עברית לבניה"ס העל-יסודי
28	28	האיור שבעמוד 20 מוסיף מידע על הכתוב בטקסט. סמנו ✓ ליד שני פריטי המידע שהאיור מוסיף.	סגור	איתור מידע איתור פרטים מפורשים (גלויים) בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים	מסרים בטקסט הבאים בצורה גלויה או מתוחכמת סמויה (עמ' 52) טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא – דליית פרטי מידע (עמ' 49)
29	29	ערך הלך לישון בכל יום מימי החופש הגדול בשעה 01:00 בלילה והתעורר בשעה 10:00 בבוקר. בשנת הלימודים עליו להתעורר בשעה 07:00 בבוקר. כיצד ערך צריך לנהוג כדי להסתגל לשנת הלימודים, על פי הדרך הראשונה להתאמת הרגלי השינה לשנת הלימודים, המוצגת בטקסט?	ר"ב	הערכה וביקורת יישום המידע שבטקסט והמסקנות העולות ממנו בהקשרים אחרים	מסרים בטקסט הבאים בצורה גלויה או מתוחכמת סמויה (עמ' 52) תגובה על טקסט במישור העובדתי והרעיוני (עמ' 52-53)
30	30	סמנו ליד כל משפט אם הוא נכון או לא נכון על פי הטקסט.	סגור	איתור מידע איתור פרטים מפורשים (גלויים) בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים	מסרים בטקסט הבאים בצורה גלויה או מתוחכמת סמויה (עמ' 52) טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא – דליית פרטי מידע (עמ' 49)

פרק רביעי: טקסט שימושי – שינה בקרב בני נוער – כיצד תשובו לשגרה לאחר חופשה?

טור א'	טור ב'	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תכנית הלימודים – עברית לביה"ס העל-יסודי
31	31	לפניכם שלושה משפטים. הפכו כל משפט למשפט שיש בו פועל בציווי .	פתוח	לשון ומטה לשון פועל: פעיל, סביל, שם פועל, זמני הפועל	תחביר מבנים תחביריים ותפקידים תקשורתיים: שימושי שם הפועל הסתמיות וגילוייה התחביריים – שם הפועל מערכת הצורות – הנטייה בפועל: זמן או דרך... צווי ושימושם ותפקידם בטקסטים שונים (עמ' 23) תקינות – שליטה בצורות התקינות בעיקר בפועל (עמ' 24)
32	32	הטקסט מבוסס על מאמר שפורסם בחודש אוגוסט (חודש אב). מה הקשר בין תאריך הפרסום ובין נושא המאמר ומטרתו?	פתוח	הערכה וביקורת השוואה או קישור בין המידע והרעיונות שבטקסט ובין ידע חיצוני, ניסיון אישי או עמדות של הקורא	בחירת האמצעים לניתוח הטקסט: ההקשר הנסיבתי (עמ' 50) קריאה והבנה של טקסטים – בהקשר הנסיבתי הכוונה בעיקר ל... זמן כתיבתו של הטקסט (עמ' 49)
33	33	בטקסט כתוב: "השינה היא צורך בסיסי, כמו אוויר, מזון ומים..." סמנו את ההיגד הנכון בנוגע למשפט הזה:	ר"ב	לשון ומטה לשון חלקי הדיבור: פועל, שם עצם, שם פעולה, שם תואר, כינוי גוף, מילות יחס, מילות קישור	התמקדות במשפט הפועלי וזיהוי המשפט השמני (עמ' 36)

הנושא: הבעה בכתב

טור א'	טור ב'	הפריט	סוג הפריט	ממדי ההערכה	תכנית הלימודים – עברית לביה"ס העל-יסודי
8	19	בבתי ספר רבים נמכרים מים בבקבוקים. האם לדעתכם יש להפסיק למכור את המים בבקבוקים בבתי ספר? נמקו את תשובתכם על פי הטקסט או על פי הקטעים הנלווים. כתבו 3-5 שורות.	פתוח	מבנה ולשון בלבד	כתיבת תשובה רחבה על שאלה (עמ' 59) כתיבת טיעון (עמ' 57-58)
20	8	באחת הערים הגדולות בעולם הוחלט להכריז על "יום ללא שעון". ביום הזה לא ישתמשו התושבים בשעונים במשך 24 שעות. מה דעתכם על החלטה זו? נמקו את תשובתכם על פי הטקסט. כתבו 3-5 שורות.	פתוח		

פרק שני: כתיבת סיכום

טור א'	טור ב'	הפריט	סוג הפריט	ממדי ההערכה	תכנית הלימודים – עברית לביה"ס העל-יסודי
12	23	כתבו סיכום שבו תוצג הטענה המופיעה בטקסט המרכזי, והנימוקים לטענה זו מהטקסט המרכזי (לפחות ארבעה נימוקים) ומקטע נלווה ב. כתבו 10 שורות לכל היותר.	פתוח	הבנת המטלה, תוכן ומבנה, לשון – על פי המפרט	סיכום של טקסטים (עמ' 56-57)